

The Walters Art Museum
600 N. Charles Street
Baltimore, Maryland
21201

<http://www.thewalters.org/>

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/legalcode>
Published 2009

NOTE: The pages in this book are ordered from right to left. This means that to view the pages in order, you should go the last page of the document and read what would be from “back-to-front” for a Western manuscript.

This document is a digital facsimile of a manuscript belonging to the Walters Art Museum, in Baltimore, Maryland, in the United States. It is one of a number of manuscripts that have been digitized as part of a project generously funded by the National Endowment for the Humanities, and by an anonymous donor to the Walters Art Museum. More details about the manuscripts at the Walters can be found by visiting The Walters Art Museum's website www.thewalters.org. For further information about this book, and online resources for Walters manuscripts, please contact us through the Walters Website by email, and ask for your message to be directed to the Department of Manuscripts.

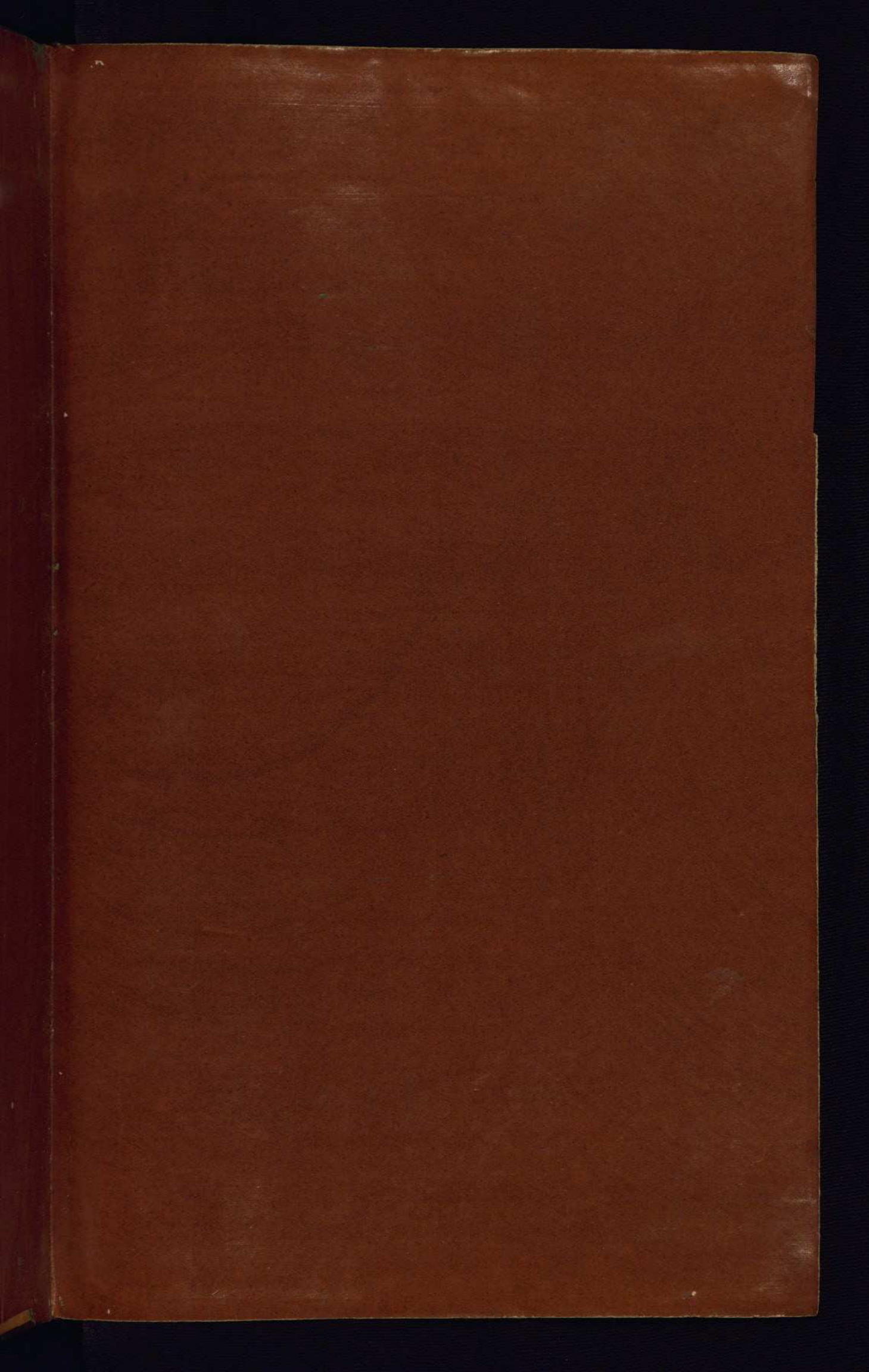

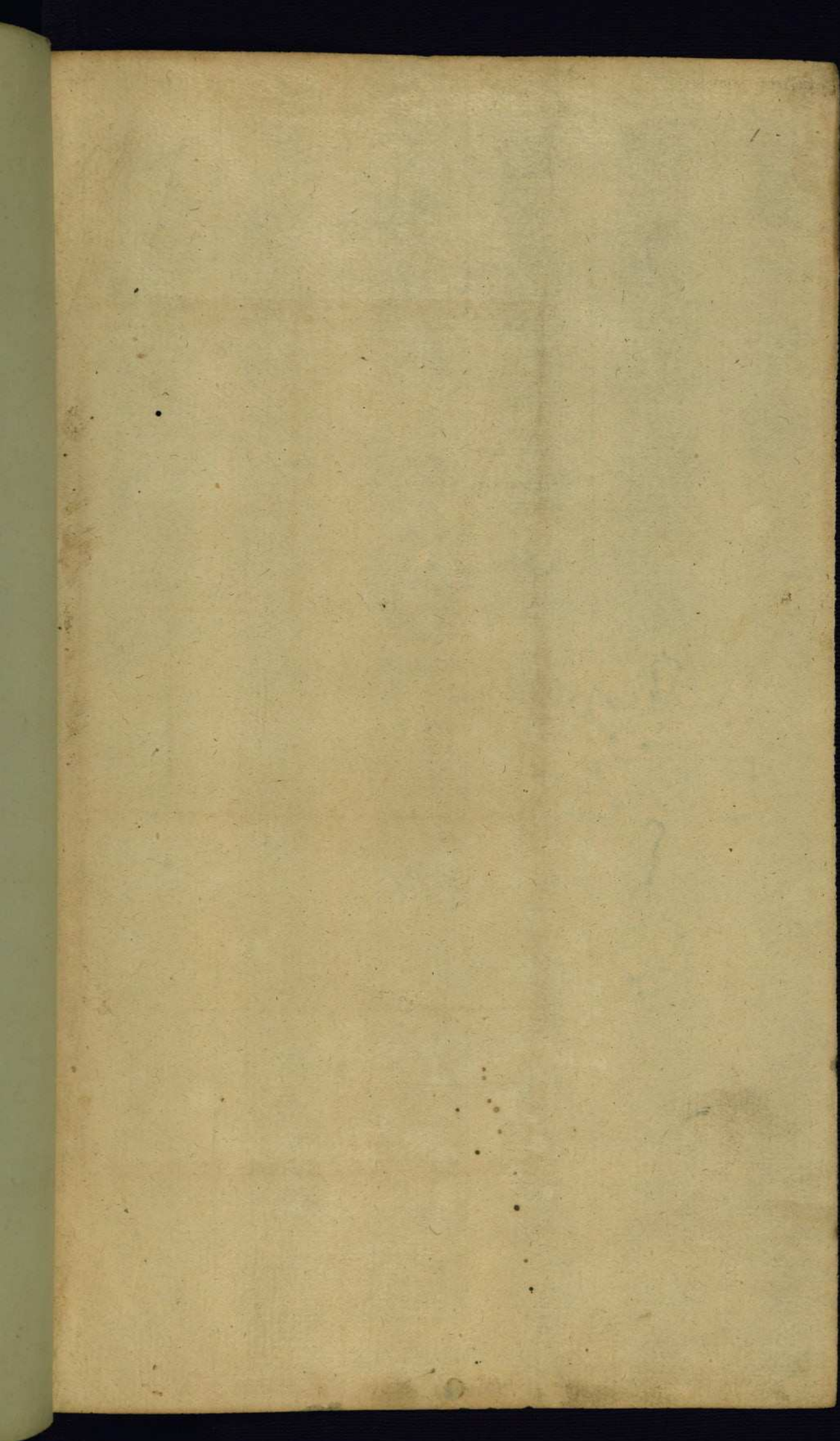

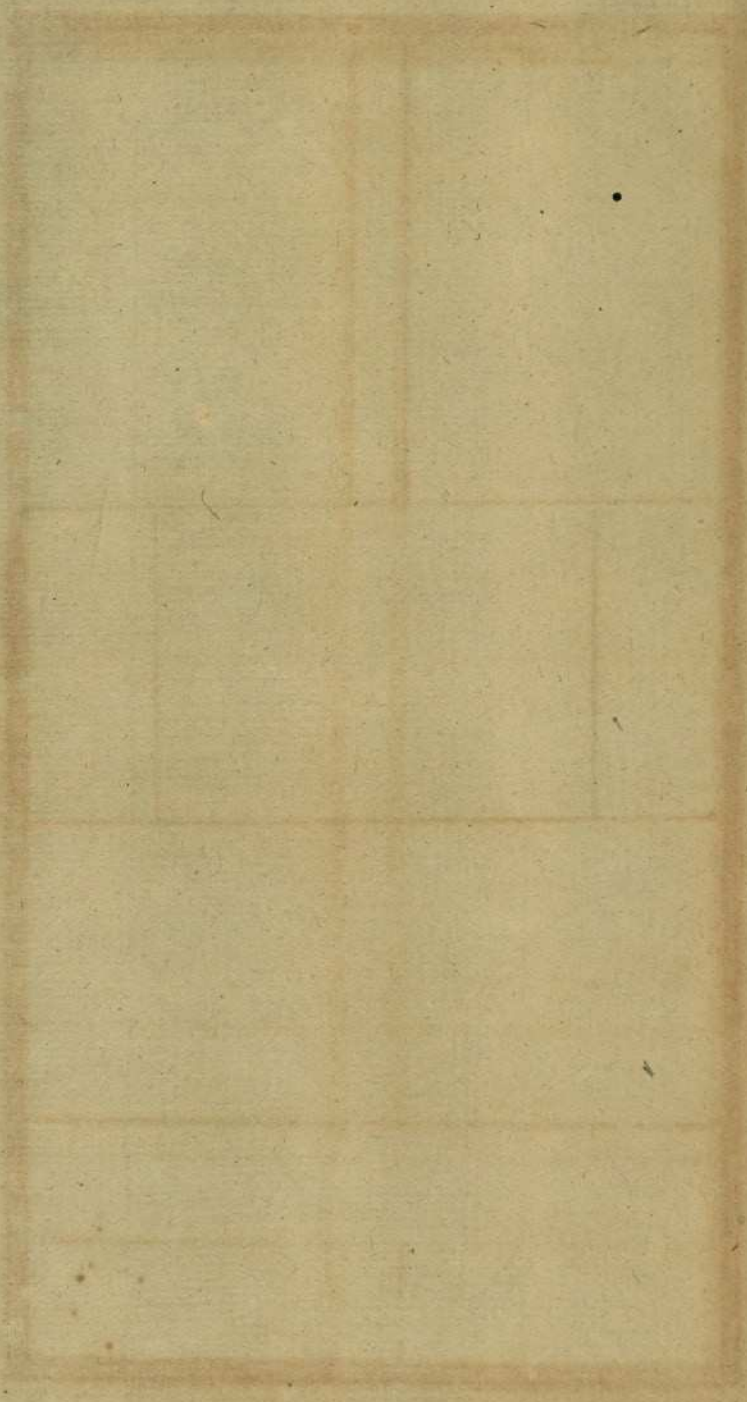

M-2-5

عمای خوب اولانہ از کلور	کم اولور عمل دراز کلور
عاصی اولان کشیدہ میزن	کله ایام حشربنی پایان
قبر دن فلقہ خرم و خندان	تا جنانہ کر بنجہ اہل جنان
کلیمہ آکہ جملہ بر ساعت	منکر اولمہ خدادہ وار قدرت

یا آلہی کریم ذو الاحسان
شمسی آئینہ بوندی آسان
تم

۱۵۰

<p>کله بعضی زبانیلر قرشو دیلمر نولند و کزای عاصیلر امر حقه اطاعت اتمد و کز قلبی مغمووم و خاطری محزون آتش غمده دل شکسته اولوب قله اهل جحیم نار ایچره کردننده سلاسل و اغلال یید و کی گاه ز سر و گاه ز نوم بزی یارب جحیمدن و رایت</p>	<p>کور و ب اهل جحیمی قیغو یوز لری قاره قلب قاسیلر اگه لایق عبادت اتمد و کز بغری انواع عذرا یله بزخون درد و محنتله پای بسته اولون الم و غمده اضطراب ایچره قرینه ایچنده مار مالامال اوز که حالت در بو حالت شوم کرم و لطفک ایله مسرور است</p>
<p>فصل</p>	
<p>روز میزان و شش و نشر و تصور</p>	<p>ذکر اولان شول صراطی داخی عبود</p>

کله باب جنانه اهل جان

ايدوب اعزاز بونلر بی شک

قلوب اهل جانه استقبال

دیه اهل جانه جمله انام

هر کشتی آنده مهتدی ولیسر

هر که آنده پادشاه اولو

ایله یارب هدایتک رهبر

باکه چوق لطفک ایتدک ارزانی

اوله سر بری خرم و خندان

کله قرشونچه کرده ملک

دیلر فادخلوا تعال تعال

سلام علیک والاکرام

هر کشته آنده منزلن ولیسر

ابدی صاغ و سالم آنده قلور

بودر خاطرده شام و سحر

اومارم پینه سندن احسانی

فصل

کله اهل جحیمه چون نوبت

آتشین قیچیلر اور و بر آن

ایده جمله زبانیلر سرعت

سوره لر بونلری جحیمه روان

وار قیاس الیہ ای دل شیدا	یہیچہ اولور آندہ حاملر عجبا
امر حقیقہ جملۂ انسان	اوللر جانب صراطہ روان
کمی مغنوم و کیسے خندان	کمی شادان اولور کمی کرمان
کمی یل بکی صراطی کچر	کچر نیکیسہ جحیمہ دوشتر
کمی یاپ یاپ یورر کذالیدر	کیسے برق خاطفہ بکزر
عملی خوب اولان شو اہل ہنر	حق عنایت ایدر لطیف کچر
عملی بد اولان شو پچارہ	یوز نیک اوستنہ دوشترارہ

قال اللہ تبارک و تعالیٰ فریق فی الجنۃ و فریق فی السعیر

بعدہ ایرہ امر ربانی	ایکی صنف اولہ نوع الساین
بر کروہی سعادتہ مظهر	بر کروہی شقاوتہ مظهر
بر یی خلد نعیمہ اولہ روان	بر یی نار جحیمہ سوزنا

صونه لکیمنه یارندن	دیه لراشته نامه کی او قوسن
کور و پاول نامه سن او نامه سینا	دیه بر کره آه و او یلاه
نامه دن بویله فهم اولور معنا	در کات جحیم اولور اکا جا
راه حقن آیکه دوند ر مه	بویله ناس از نامه کوندر مه
بو مقام صراط دن نه کونه عبور ونه و جهلمه و راه لئورانی بیان الیر	
بعد از ان امر ایریشه نوع بشر	ایده لرجله صراطی کذر
یهیج بلد کی صراطی دلا	ینهجه مندر لدر ندر عجب
تور بلور حق جهنم اوستنه اول	آندن ارتق و راه ده یوقدر یول
قلدن انجه قلع کیسی کن	وار قیاس ایله سن جهان اوت سن
یوقشی بیک یل اوله بیک یل نش	کور دم اهل حدیث بویله دیش
دوزینی داسینه یکسواره برار	دقت ایله بیک فنقه کچر

قاضی اولوب اوگون خدایان	توریلور آنده بر اولومیزان
هرک شینک ثواب و جرمی همان	اولور اول کتفه لرده جمله بیان
ایلو کی کلکویک اولوب ظاهر	مقتضای سبزه حکم اولور آخر
کور راتند و کی کاری بای و کدا	دیه مز اولدی با که ظلم و خطا
<p>خدای متعال جان بندن هر کس نامه کلد و کن بیان ایده لوم و هر شخصه اول نامه نه کیفیت ایده و اصل اولور آسینه عیان ایده لم</p>	
بعد از ان نامه لرا اولوب ظاهر	خلق هب نامیه اولور ناظر
صونلر کیسینه یمنند ن	دیکر اهل دین المیش سن سن
کوره اول نامه سنده فوز و نجات	اگر جنت و ارنه پنجه درجات
کند و بر پادشاه و هر کوشش	هر نه مقصود ای ارایه بوش
یا الهی بحق نور جیب	بو مقایسه بزه ده ایلیم نصیب

ناز و نعمت لہ اندہ بی غم	حشرہ دک پر حضور و خرم سن
ایلد وک یاوز عملکر سن	جانب نارہ آچلور روزن
حشر اولنجہ عذاب قبر اولور	ایتد وکک شوم عمل سنگه قلدور

بومقام احوال حشری تحریر و مومنین و عصا تک حالن تقریر ایلر

امر حقیلہ چالنه چون صور	کله میدان حشرہ اهل مقبور
کمی عریان کور کیه کر یان	کمی حیران کور کی خندان
کمی بحر لطف حق غریق	بعضیلر ناراض طرا به حریق
خلقی یر یر ز بانیلر سورہ لر	آتشین قچیلر لر برک اورہ لر
کمی امتک حضور اوزرہ	کله اکرام ایلہ سرور اوزرہ
یوزی نور یلہ پر اولور عصا	بویله اولور افندی اهل نجابت

فصل

۳۰
31

وارد و غک کبی قبره سن بی سنگ
نه ملک هر بریسی برادر
کوزلری ازرق و مهیب و غیب
ایکی سآیلد راول بلا ترویر
قچیلر اللرنده آتشدن
ساکه اول سؤال ایدوب دیرلر
واخی دینک ندر نه امت سن
خوش سعادت در اکر ای دوست
وای ویلا اکر اولوب قاصر
ایده لر چون فرشته لر پرواز
عملک خوب اولور سه غم نیسن

کلور اول سکا شول ایکی ملک
یوزلر سی قاره زنگیه بکوز
کورمش کسه بویله شکل عجیب
بری منکمر در بریسی نکیمر
صنمه تور قرچیا ایدرسند
بزه رتیک همپرک دیوور
پنجه مذهبه سن ملت سن
اللرندن خلاص اولور نه پوت
اولمیا سن جو آبدده حاضر
عملکدر اولان سکا و مساز
اچلور باغ جسته روزن

بو سوزک منکری اولور کافر	نارده تا ابد قالور کافر
جنت و نار و حوری و رضوان	حق و ثابت در دور آلمان
انبیا معجز ایتیه ظاهر	بو که منکر جهود و کافر در
هم کرامات اولیای کبار	حق در ایله بونکره افسر
یترا تیکد لا بوراده بیان	حالت قبری حشری ایله عیان

بو مقام هونک اول مقام که قبره وارد قدّه حال پنجه اولور آنی
بیان ایلر و منکر و نکیر ملکری کلوب پنجه سوال و جواب
اولور آنی عیان ایلر

ای خسته موتی ذکر ایلر	پنجه اولور حشر و نشری فکر ایلر
پنجه اولور حال زار یکی یاد ایت	پنجه اولور روز کار یکی یاد ایت
کله چون سکاپک عزرائیل	موت ایروب کاک اولور زار و دایل

وصف ذاتیله ابتدا یله

چونکه اولدی بجا بگونه خطا

اولا بر درر خدا می آله

نقد واری بنی و رسول

جمله سینک کزیده سی ما

جمله سی او ستنه صلوة و سلام

ثانیا شویله اعتقاد یله

غیر مخلوق قدر کلام الله

دخی حادث در ربو کون مکان

مطلقا قادر و قدیم خدا

حشر اجساد قایل و مطلق

نام پاک یله انتها یله

دکله شمن کیر و سواله جواب

هم محمد درر رسول الله

جمله سینه بلی دی اولمه فضل

مصطفی محبتی حبیب خدا

بزدن اولسون هزار بار مدام

سوز می دکله اعتقاد یله

مدعاه اولور هزار گواه

حاش الله قدیم اوله بوجها

یوقدرر ما سواده ذره بقا

عن قریب اولی در الحق

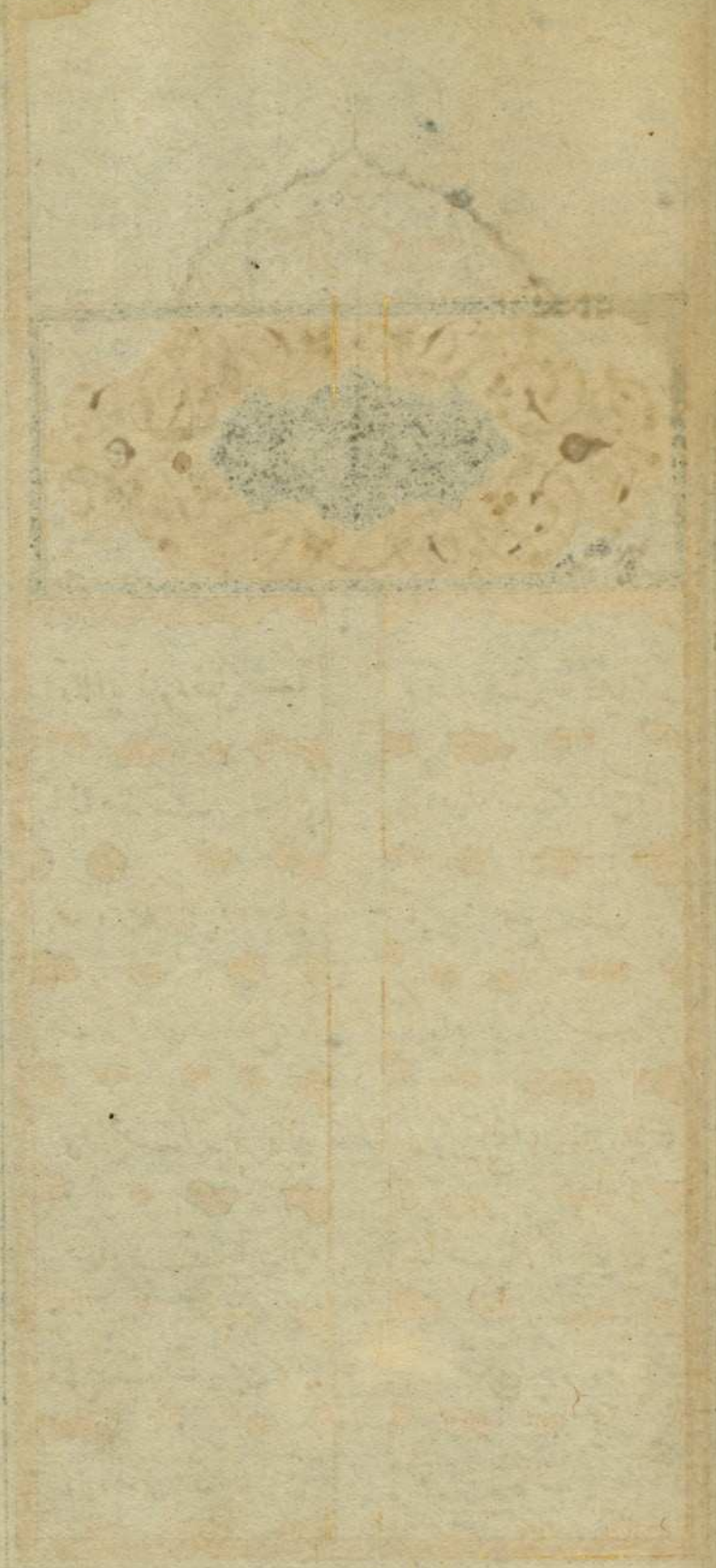

اولا ایدہ لوم خدایہ سپا
 ثانیاً حضرت رسولہ مدام
 بعدہ جملہ آل و اصحابہ
 صد ہزار ان ہزار مدح و ثنا
 ای دل خستہ گزہ سرگردان
 اعتقاد ک نذر بیان ایلہ
 اہل سنت عقایدین بربر
 اولاً وصف حقہ آغاز ایت

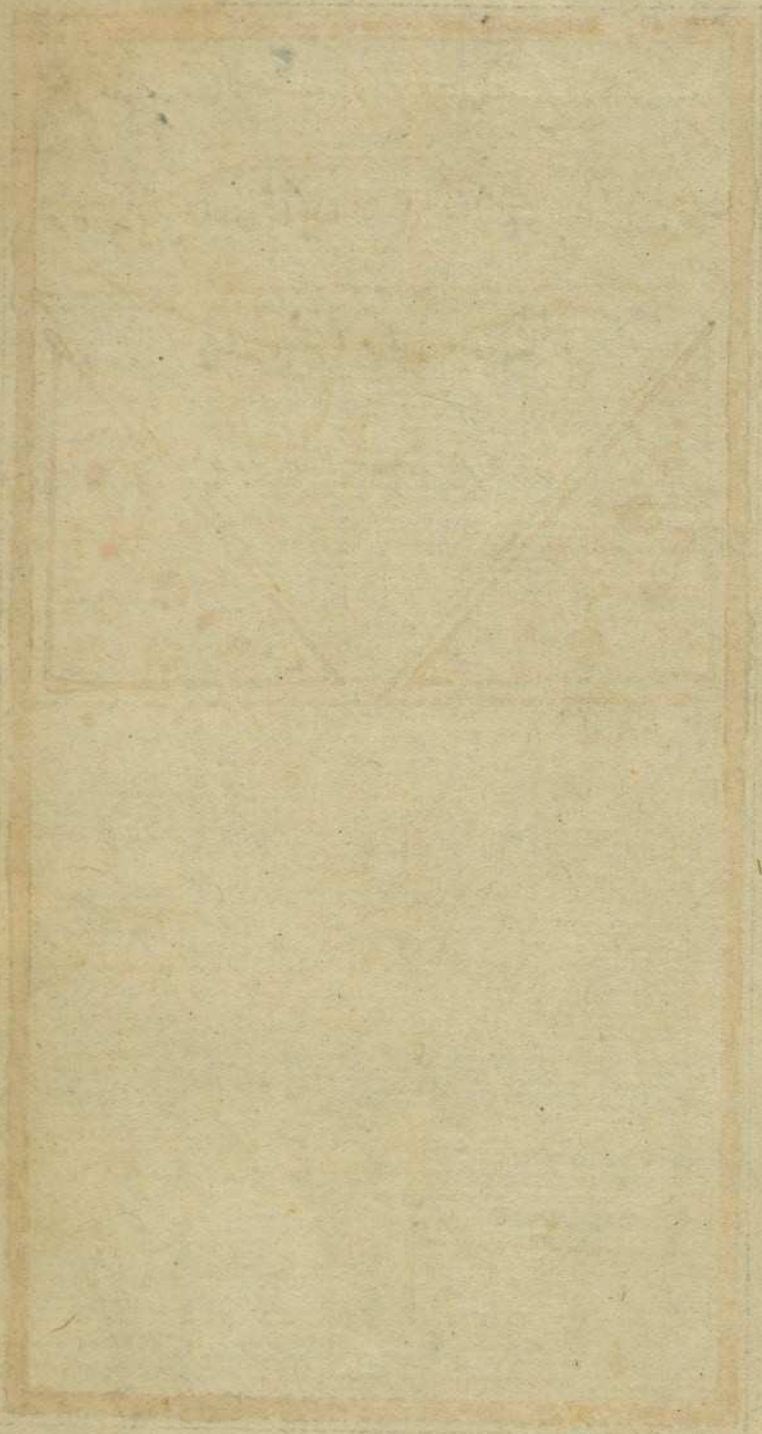
یو قدر ر نعمتینہ حد و قیاس
 بزودن اولسون صلاۃ و مدح و سلام
 تا بعینہ جمیع احبابہ
 تاکہ اولنجہ روز شہ روجرا
 کوزک آج اولمہ والہ و حیران
 مذہب حق کل عیان ایلہ
 بزہ شرح ایلہ کورہ لم نخچہ در
 نغمہ لرا ایلہ خوش سر آغاز ایت

ایک چوں بیان حد و ثبوت ایلہ کل اعتقاد کی امانت

جمله اصلاح ایدہ فقیر و غنی

بزرگنکارہ رحمت اللہک

قلم عفو لہ خطا لرینے

تو لک ایشی خطا عطا شاہک

عینہ ناظر اولیوب فضلا

ایدہ لرصا حسینہ خیر دعا

م

مقدم

ذبحه لایق و کلد رر ظا سر

ناره حقدردیو پطر کافر

چکسون تیغی کردن غنمه

حق دیو سجده ایلین صنمه

و کفی جرح نعم تو تش او سقط فی بر و لم یکن ذبحه

بر درین چا پهم دوش سه بر حیوان

اوله دیری چقمغه امکان

اوله ذبحه داخی بر چاره

دوشمون ر کشتی یک افکار

زخم اوروب بسملیه یاره سون

صکره اوله وکی کی یاره سون

صنمه انک اتینی اوله خراب

شول سمریر لرن دن ایلک کباب

بویله عیش و عشرت ایله مدام

اولمیدین عمر نازنین تمام

خاتمه

شکر الله و رسوله سلام

آخزه ایردی بو خسته کلام

امسونلر خطا لرینه نظر

مجهتده خطا ایدر در لر

و حل بکل ما اخضر الدم و لو بلبیطة و مروة الالسا و ظفرا قائمین

اول حیوانه برکشی قادر	اول سنج اچون بچی حاضر
غم چکوب آفتون کون زندن باش	بوله کن کش یا کسکن طاش
که حلقومی اقدقه قاسینه	فوج بولدی یرین یی سکنانی
دیشم الیه بو غزلرم دیمیه	طرغیله بو غزلیوب مییه

و شرط کون الذابح مسلما و کتابیا و میا او حریا محل ذبیحه ها و لو
مجنونا او امرأة او صبیاء یعقل لا ذبیحة و شنی و مجوسی و مرتد

مسلم اولق کرک بکم ذابح	بولیه اولدی انتمیه لایح
ذابح اولور سه نوله حربی تم	واخی اولسون کرک کتابی هم
اوله مجنون عورت و اوخلان	بونلرک ذبحنی یسون یاران
هم مرتد اولان سک بی عار	بونلرک ذبحی صیدی مبدار

بن بوسیدک ذقایقن یازدم

نظایت کور حقایقن یازدم

کتاب الذبائح حج ذبیحه لم تذکر و ذکات الضرورة
جرح این ماکان من البدن و الاختیار

ذبح بین الحلق

یعنی برکشی طوت حیوانی

ینیجه بو غنلق کرک آنی

ذبحده اول ایده یا دحق

بسمه نه حرام اولو مطلق

سکا ذبح کن ندیم اصلی

ایکی اولمش در ر بونک فصلی

بر یسه ذبح اضطراریدر

بر یسه ذبح اختیاریدر

اختیار یه او در بچا غلیله

که حلقومی شاه طار یله

اضطراری اولان ولور در

اولم ذبحنه کشتی قادر

ازخم اورن بملیله یاره لسن

صکره قندن لرسه یاره لسن

اور سیاه طاعنه بر او	او جنگ صکره اور سب بری
اره ریکن اوی بون شکار	یلمه سونلر اینی اولور مرد
اوک اوران صوک اورانه ایلمه	صکره اورانه اندرر تظمین
اوک اوران قجغه قوماسه مجال	صکره ایکسی اینی میه حلال

کعبه شریف حرمند بر صیاد صید ایلمه نجه امک کر کدر ای
بیان ونه کونه قربان ایدرونه صدقه ایلر ای عیان ایلر

کعبه ده بر کمنه ایلمه صید	کندویه لازم اولدی امک قید
کوره صیدین انک ایکی امین	نه بهایه کرک صیدی همین
اله اول قیمت ایلر بر قربان	حرم محترمه آقده قان
صید کر دکنر ایسه بر قربان	صاعمله کندم ایلسون احسان
بود احوال صیدای عاشق	بوسینه بل علم انچه اول فایق

طاغده بر اوق طوقه كه پويه	دوشه غرق اولسه بردريك صويه
يا تچوب چق بر بوجه طاعنه	يوه لنه اورادن اشاعه
او غرمك يائنه انك زنه	بويله اوله شكار اولور مردا
اور طوغني بكه كردوشه صويه	بيله ضربدن اولدسي نيه سيه
<p>كصيد رمي فقطع عضومنه لا العضو وان قطع اثلاثا واكثره مع عجزه او قطع نصف راسه او اكثره او قد ينصفين اكل كفه</p>	
چله بر صيد تيغله صياد	اوله بر پاره ات تنندن ياد
تلمشي اولسه دوشن اي يار	يكم آني اول ات اولور مردار
ياريدن ارتق اولسه اولدوشن آ	يكم اچون آني كناره الت
<p>فان رمي صيد افراه اخر فقتله فهو للاول وحرم وضمن الثاني له قيمته مجر و حان كان الاول ثخنه والا فلتاني وحل</p>	

<p>ذکر حقه کراتپ اعمال لیک سک بوغسه چقمه قانی زخم سکدن تننده کراوله قانی</p>	<p>اول شاهباز النده نیه طلال اول مباح اولدی بیک آینه یسون آینه بزم امامه اوین</p>
<p>ولاما اکل منه بعد ترک نش مرآت</p>	
<p>عادتن ترک ات بر حیوان السه کت شکاری بر دریچه ارتو غینی ایک یک نههار صنمه بوسوز لرده اوله یلان بوشکارک دقایقی چو قدر</p>	<p>ات صید و شکار ده عصیان بریرندن دلوبده انی سیه پاک اولمز اولت اولور مردا بونو بیلور سکی شکاره صلدان لیک معنایی صید ایدر چو قدر</p>
<p>اورمی صید افوق فی ماء او علی سطح او جبل فتردی منه الی الارض حرم فان وقع علی الارض ابتداء اکل</p>	

شرط او در او بونکره تعلیم	ایده لرصید المغنی تفهیم
بازک اولدر معلمی ای یار	چقمه الدنینه کله تکرار
که تعلیمی بوبله دیر راوی	بیمیه اوج کرت طوتوب آوی
اسم حقیقه ایلسک ارسال	بواسیکه نه آیدر حلال
شول معلّم اولان سکه مادام	اجنبی سکت فرشته ولدی حام

فان اکل منه البازی اکل لان اکل منه الکلب لا یطول وقفته بعد از سال

طاغده برصیدی اور سه بر صیا	رمی آیدر کن خدایسی ایسه یا
شرط او در اکلنوب او تور مایه	تا بولنجه او صیدی آرایه
کراله کیرسه اتمدین اجمال	دوشمش اولمش بلورسیه حلال
صیده صالد قجه بازنی صیاده	اتم اسم حقی اولدم یاد
السه شاهن شکارنی ای یار	اول بوغلنمن اولور مردا

خاص اولد که صقیله اوزنی	نهی اولنده اجمیه کوزنی
و کله امدی نه اولدی خاص الحی	جمله خاطر کدر دن اوله خلاص
اولمیه خاطر نده الّا حق	ذکر و فکرنده حق اوله مطلق
حق قننده بودر صیام کرین	بزه دود حق نصیب ایده امین
کتاب الصيد بحل صید کل ذی ناب و مخلب من کلب باز و نحوهما بشرط علمهما و جرحهما ای موضع منه و ارسال مسلم او کتبه ایّاها مسمیّا علی تمتع متوحش یوکل وان لا یشارک الکلب المعلم لا یحل صیده و قایه	
اول بریز بچیک آزی شی	صیدنی شیله طومناق اولشی
یا شومر غک که اوله منفاری	مرنه صید اتسه بوندرک واری
لیک شرطنده ایلیمه ایهال	تا که صیاده اتی اوله حلال

ایلیوب حق یولنده نفسن کوج	رمضان آینی طوتنلر اورج
آلتی کون اخی طوت شه شوالی	عاقبت کورنه اولور احوای
بر حدیثنده دیدی فخر انام	طوتش اولور او کیشی سیتی نام
رمضان او توز اوله التی دخی	وار حساب ایله جمله سن سن اخی
او توز الینک اوله سربری اون	جمله سی اولور اوج یوز التمش کون

قال فرید الدهر وحید العصر الامام الخیر الی علیه رحمته الرب المتعال

قطب اکبر امام غزالی	اول یوجه پایه منرلی عالی
یکیمیای سعادتنده دیش	چوق معارف شکر لرینی یش
اولدی اوج در لو خلق اچنجه صیام	دکله سوزوم نریه واردی کلام
بری صوم عوام و بری خواص	بررسی دایخه اولدی خاص الخاص
بل عوامیکی قطع ایدر خرجن	اچ کرز کند و حفظ ایدر خرجن

کتاب الصوم بهو ترک الاکل والشرب الوطی من الصبح الی المغرب مع النیة

صوم کل اعتقادی برک ایلہ	اکل و شربی و وطی ترک ایلہ
کون کبی خلق اچنڈہ اولدی عیان	نص ایلہ ثابت اولدوغی رمضان
صبحدن تا وارنجہ ایشام	صوم فرض اولدی اہل اسلام
یکجہ دن تو شلوغہ وارنجہ تمام	نیت ایلک اورو جہ دیدی نام
فرض رسالہ منکلفہ ہم	بویله امر اتدی سرور عالم
نیت اولما یحقی عمل اولماز	مومنک قلبی نور لہ طولما
بویله امر اتدی بیزہ فخر انام	بریرہ جمع اولہ نماز و طعام
یک طعامی نمازی صکرہ قلک	سببی نید و کنی صکرہ بلیک

قال اللہ تعالیٰ من جاء بالحسنة فله عشر امثالها

حسناک برینه اونیدی حق	بویله اولدی کلام حق مطلق
-----------------------	--------------------------

کتاب الحج یجب علی کل مسلم و مکلف مستطیع بصیر له زاد
 و راحله فاضلا عما لا بد له منه وعن نفقة عیاله الی حین عوده
 مع الطریق

عقل و بالغ اوله هم سالم	خدا و لب عقل اوله بر مسلم
کتمک ایچون حجازه ملک قرض	مالی اولمایینه دکدر فرض
چکسون کوچ معیشتده عیال	روزمرگدن ارتق اولسونل
بولسون او ورا حاکم نقصان	راپده هم کرکدر امن امان
واجب اولور یا محرم که یار	حج ایدن عورت اولوریه اگر
مارا و ایلده فرضی حج ایلده	مالیکه حق بولنده خرج ایلده
تا که آینه دلک اوله صاف	خاکینه سوریوز و کی ایلده طواف
صکره نوش ایلده آب نرمدن	صقله آنده لسانکی ذمدن
ایله حق بلادن آینه همین	برکشی داخل اولسه که همین

ایکمی کون اول مدّ شیدا	ایله ی حق قلان نمازی عطا
توللرینه عطاسی چوق سلطان	لطفنه رحمتینه یوق پاپان
کتاب الزکوة سی لاجب الان فی نصاب حواله فاضلا	
عن حاجته الاصلیته مملوک ملکاتامایله حر مکلف مسلم	
اکله ای خواجه نید وکنی نصاب	جمله مال و منالک ایله حساب
ایر سه اتجه کز یوزه ای جان	بلمش اولکم نصابه ایرد همی ان
مالی آنک نصابه ایرمش اوله	اتجه بر سیل یانیند بطور مش اوله
عاقل و بالغ اولسه اولم قول	واجب اولور زکاتنی ویره اول
یا اول اتجه یی برکشی اله فرض	صاحبی ویر مدر زکاتنی فرض
اول دینارک اربعین ای یار	اولور آنک زکاتی بردینار
ایکی یوز در هم اول سیمک هم	ویر اچندن زکاتی پیش در هم

قل نمازی کر نمہ آوارہ
اولدوغجه تنگده جان موجود
سجده یه داخی اولمسک قادر
یوغسه فر او تور مغه جانا
اتسون ایما یی کیشه باشیله
بی مجال اوله خسته یاخود پر

قلینجه خلاصه یوق چاره
او تور وب ایله هم رکوع وسجود
ایله ایما یه اشته باش حاضر
یتد و عک یردن ایله کل ایما
اتسون کوزی ایله قاشیله
اتسه جایز نمازی تاخیر

جن او اغنی علیه یوما ولیله قضی یافت وان زاد ستمه لاه

دکله ای طالب صلات و صیام
اکسوزین اوله برکشی مجنون
عقلی کج کله باشنه فضا
بوله برکونده برکیجه دوشفا

نه بیوردی رسول خیر انام
اصتی کتسه یاخود اولوب منقون
اتسون اول کچن نمازی قضا
ایلسون اول کچن نمازی قضا

و المنفرد خیر ان ادتی وخافت حتما ان قضی

یا لکن قاله برکنه اگر	یا پ یا پ او قور دیلر سه جهری
منفرد کر نمازین ات قضی	واجب اولور که ایللیه اخفا

و ادنی الجهر اسماع غیره و ادنی المنخافه اسماع نفی

جهر اولدر که ایشیده لدر	هم خفی اولکه کند و کوشل یلر
او قود و غن ایشتمه قاری	فاسد اولور نماز نیک واری
صاغ اولدر نمازی بویله قلور	خسته لر حالی دکلمه کور پنجه اولور

باب صلوة المريض ان تعذر القيام لمرض حدث قبل الصلوة

او یفها صلی قاعدا ی رکع ویسجد وان تعذر او می براسه

قاعدا و لایویع بعینه و حاجبیه

بر مصلی اگر اولور سه علیل	پنجه قلسون نمازی او کرن یل
---------------------------	----------------------------

تقاله را یکی الگ قولاً غه الت
صانع الگ صولی اوزره بخله دخی
سمع الله دیه امام حان
چون کوع اید سن اید و تعظیم
سجده یه وار تبحی غنی و کدا
چون کوع و سجود اوله قفا

افتتاح ایلده دورته تکبیرات
صکره سجانک اوقتی سنجی
ربنا ک دیه امامه او یان
دیکه سجان ربی العظیم
دیه سجان بی الا علا
آره ده سنت اولدی تکبیرات

فصل بھر الامام فی الجمعة والعیدین والفجر واول
العشائین اداء وقضاء لا غیر

جمعه کوبینه وسم یکی برام
تیسنک یکی او تنی مدام
جهر یله اوقتی صبح ایلده شامی

جهر له اوقتی متکرر کر مدام
جهر یله اوقتی بویه دیدی مدام
دایما یار پیا اوقتی آیا یی

برمی آینه رعایت ترتیب	بویله بیوردی اول سول حبیب
اتسه تکبیری روز عید خطیب	جمله واجد رایده بای وغیب
بجهر و اخفا محللرنده دلا	او قیوب جهر و ایدہ لم اخفا
ایله تعدیل جمله ارکاسینه	بویله در بویله امر زتابینه
سُنَن غیر مہما و نَدَب	
بونلرک غیر ی جمله سُنتدر	بونلری بلک جہالتدر
سُنَت و فرض واجبی تکرار	از برایله مُدام لیل و نہار
جان قول غیلہ دکلہ کورکہ نذر	بز حدیثندہ بیزہ پیغمبر
سُنَتومی بنماید ن اچما	جنت اچرہ بنملہ بیلہ اولا
وارصلوۃ اچرہ اون اکی منت	بل بوسینہ اتمہ خواجیہ منت
قبلہ سمتینہ دونی لبم اللہ	او مرز کم قبول ایدہ اللہ

والقعدة الاخرة قدر الشهد والخروج بضعية

بری ضعیله حقه در ظاهر	برسی دخی قعدة اخره
قعدة قدر تشهد اوله تمام	بویله دیر حضرت رسول انام

واجبها قراءة الفاتحة وضم سورة ورعايت الترتيب فيما ذكره
والقعدة الاولى والشهد ولفظ السلام وقنوت التبركيات
العيدين وتعيين الاوليين للقراءة وتعديل الاركان والجمهر
والاخفاء فيما يجهر ويخفي

واجبات صلاتي دكله دلا	نه بیور رسول هر دو سرا
هر چی که کشته صلوة توطه	او قویه فاتحیه بر سوره
برسی دخی قعدة اولی	متم تشهد و سنت اولدی لا
واجباتک بریده اولدی سلام	بوره ده صمنه کم دو کندی کلام

جاریہ ارکیدر آسین بل	جمله اعضا طمعی بطنی و کل
حره نک هریرینی عورت بل	لیک یوزی یا غی گئے و کل
<p>باب صنفه الصلوٰۃ فرضها التحريمه وهی قوله الله اکبر وما یقوم مقامه وهو شرط عندنا لقوله تعالى و ذکر اسم ربہ فضلی وعند الشافعی رحمه الله تعالى رکن و اما رفع الیدین فسنۃ والقیام والقراءۃ والرکوع والسجود بالجنبۃ والاثن به اخذ</p>	
ندرای خواجہ و کلمہ فرض صلات	ایریدین بل بولاری سا کہ ممت
ایله تحریم و ہم رکوع و قیام	ہم قرآن سجدہ صبح ایشام
اللہین ایماک قولاً غنیقین	دیدیں سنند ر رسول امین
الننی بوسینے تمام سیرہ	لائق اولد کہ جملہ ذکرہ
چونکہ الله اکبر اولمز ادا	دیہ الله اعظم واعلا

کربوشه کورنم مردار	اوج گرت یوده صق آنی تکرار
صقغه قابل اولمه اسباب	بر بیوک حالیه دکلته سراسر
یویه کراسینه بر اکیلی اوج قات	سر بر سینه قطع اوله قطرات
یونمغه قابل اولمه ای یار	بر اقر صویه باته لیل و نهار
بویله امر ایلدی نیره فحشا	بویله یازمش کتبه علماء
علمار وحی اوزره لیل و نهار	رحمت حق هزار بار نزار
او مارم بن قولینه ده یزدان	رحمتدن بر آزا ایده احسان

والعورة للرجل من تحت سترته الى تحت ركبته وللامة مثله مع
ظهما وبطنها وللمحرة بدنهما الا الوجه والكف والقدم

ستر عورت نتروده در آرده	نترویه فرض اولپدر رپرده
شویله کیسون لباسی ارلر	نافه سندن نیرینه دکیسیر

بزه شول فرض اولان صلوة مدام	سنت اولشد راذان تمام
تیز اوقسه اذان پنجه اتسونلر	وقتی کلده عودت اتسونلر
وقته عالم کرک مؤذنلر	بیره بویله بیوردی سغیبه
<p>باب شروط الصلوة هی طهر بدن المصلی من حدث وخبث و ثوبه و مکان و ستر العورة و استقبال القبلة و النیة</p>	
دکدی شرط صلوة چون نوبت	اولا ایلمک کرک نیت
طاهر اوله بدن لباس مکان	قلقه آبدست ایست صلوة همان
ستر عورتده ایلمه احوال	کعبه سمتینه ایلمه استقبال
جمله بونلر در شرط صلوة	آخترده بونلر در درجات
تفتنگده پنجس اوله ظاهر	صویلمه یواسینه اوله ظاهر
کریرنده قلورسه داخی اثر	ویر فرامی خواجه اول صلوة ضرر

باب التیمم هو لمحدث وجنب وحايض ونفساء لم تقدر وعلی الماء

بعده میلًا او اکثر او لم یض او برّ او عدو او عطش او عدم التیمم

غسل وابدست لازم اول بر

اول بر میل اراقد کرد بر صو

یا قین اول یا اولسه آلت

بل تیمم که نید وکن بری بق

ایکی ضربایت بورد که الوکه

بویله اکله تيممک اصلن

چون طهارت بود کلا و لعیان

صوبه نمرسه اول تيمم ایدر

یا قیش اول یا خسته یا خو عدو

ایت تيمم که کچمیه ساعت

یا تم اول یا طش یا خو و طرق

سور برین یوزو که برین قلوکه

از برایت وار و قایه دن فصلن

کل کتاب صلوتی ایله بیان

باب الاذان مؤنثه للفرايض فحسب فی وقتها فیعادلو

اذن قبله ویؤذن عالمًا باللاوقات

۱۶
۱۷

والکلب والخزیر و سباع البهائم بحس

کلب خنزیرک اغزی صوی تمام	نحسک عینی در بیور دی امام
شول سباع بهامیک مطلق	اغزی صوی نجس در الحق

والهرة والدجاجة المحلاة و سباع الطيور و سواکن البیوت مکروه

که یلیر یا کزن تا و قلدرا کر	ناکمان بر طعمه ن یلیر
بر صودن اخی اجبه لر بونلر	جمله مکروه در دیر اهل نظر
یرتجی قوشلرک دخی سوری	بویله مکروه در کوزم نوری

والحمار و البغل مشکوک یتوضأ به و یتیمم ان عدم غیره

بغل الیه حمار بر صودن	اچچ مشکوک بل او صوی سن
ماء مشکوک اول در اسی یار	که او نه پاکد رنه خود مودار
ماء مشکوک اولور نه اتسونلر	هم وضو هم یتیمم اتسونلر

ان لم ینتفع و مذلثه ایام و لیا لیهان انتفع

دوشه ناکه قیویه بر حیوان	دوشه کی کون لبسه فی نقصان
اول زماندن قیتوا ولور مردا	بویله در بونده مذهب محمدا
دوشسه اولسه قیویه بر حیوان	اول قچن و شدی لبسه انسان
اوله ناکه شش منه نجه در	دیدیلر بر کونیله بر کیجه در
صوده شمش لبسه اول ای یار	اوج کون اوج کیجه دوج ولور مردا
بعضله ماضیه دیش طاهر	مهل اول وقت اولور اوله ظاهر

و سور آدمی و الفرس و کل ماکول طاہر

پاکدر اغزی یاری انسانک	داخی اتی مین شو حیوانک
فرسک اغزی یاری همجانا	پاکدر پاک بویله در علما
برطعامه دوشسه یوناگاه	پاکدر اندن اتمه استکراه

یا قیون یا کوپک یا خوه آدم	اول بونلر قیوده دوشه کیم
یا شیشه یا بدنلری سوکوله	چکله جمله صوی بی دوکله
جمله سن ونگ اولمسیه اکر	شول اچنزه اولان قدر دوکله
ونی نخو حماه او دجا جبه ماتت فیها اربعون لیلستین	
یا کبوتر یا تاوق اول اکر	انک التمش تو غاصون وکله
و فی نخو فاره او عصفوره عشرون اوثلین	
یا دوشن سرچه اولسیه یافاره	چک تو غایسی او توزه دکاره
والمعبر الدلو الوسط و ما جازه اقطب به	
دلودنده مراد اولان جاننا	وسط اولاد میشر ر علما
اکر اولورس ناقص و فاضل	اکه کوره حساب اید عاقل
و تجسس البئر من وقت الوقوع ان علم ذلک الا فذیوم و لیلته	

بومقام اول مقامد که صوکرک اقسا من تحریر و هم ماء مطلق

و ماء مقیده و اخی نذر انلری تقریر ایلر

غسله آبدسته صوکرکد پاک	مدرک اول ایله سوزمی ادراک
ماء طاهر اکیدر رالحق	فقهابرینه در مطلق
مطلق اولدر که اوله آب و	ماء باران اوله یا خود عمان
بری دایه مقیده اوشد	مجهتد لر بو کونه بولمشد
بونلرای خواجه پاک طاهر	بونلرک حالی جمله ظاهر
دکدی امدی مقیده نوبت	یا اوله هر که اول یا خود سرت
بونلرایلر نجاستی طاهر	غسله آبدسته صوکرک حاضر

فصل بیفیه نجس اومات فیها حیوان و انتفع او تفسخ اومات
آدمی او شاة او کلب ینزع کل ما یها ان اکمن و الا فدر ما فیها

یا جماع اتی یا طوغره ن	بالغہ زن کہ قان کور رسد لا
غسل ایوب ایسون خدایہ سپا	منقطع اولد و غندہ حیض و نفاس
لاوطی بہیمتہ بلا نزال	
ذکر ن صوفہ فرجنہ حاشا	چار پایی بولوب براہل ہوا
چکسہ چقمرہ اولمہ انزال	کر مش ایکن ذکرینہ فی الحال
لیک زجر اولنور او شخصہ تمام	غسل لازم دکل سور دی نام
وُسْنُ لِلْجُمُعَةِ وَالْعِيدَيْنِ وَالْأَحْرَامِ وَ عَرَفَةِ	
بولیہ در سنت رسول خدا	جمعه اولد قده غسل ایلد لا
پاک غسل ایلیک سعادتدر	روز عید اول غسل سنتدر
یا خود احرام کیسہ حاجیلر	عرفاتہ عزیت اولمہ اگر
عرفاتہ سحر طور وب کمتک	سنت اولور کثیہ غسل اکتک

صحیح دینہ اگر دکر ایس صو	لازم اولم کہ اصلہ نہ مو
کور دیلرب یومتق مشتقد	دیدیلر عورتہ بوشتدر

وہجہ نزال منی فی قی و شہوہ غدا لافضا و غیبہ خشفہ فی قی و بر علی الفاعل و المفعول

طوت قولانکب سوزمی کلمہ	موجب غسل نید و کن اکلمہ
کر منی کلمہ حظ ایلمہ بیدن	واجب اولد کہ غسل ایلمہ سن
خشفہ غایب اول بربرہ	طوتالم عورت اولہ یا اردہ
ایلسون غسل فاعل و مفعول	بویلمہ در شرع بویلمہ و معقول

و روتہ المستیقط المنی و المذی و ان لم یختم و انقطع الحيض و النفاس

او یقودن طور دو غی کبی برار	طونی اوزرہ منی کور رس اگر
اتد و کی خاطرینہ کلمز یب	احتلام اولد و غندہ بلر سیہ
بونلرہ امر اولندی غسل ایلمہ	صکرہ دن اشلوشینہ کیدہ

اولایو الک ویراغزو که صو	صکره چک بونو که که اصلانه مو
فرض اولدر که جمله اعضا	ماء طاهر له اصله نه سپروپا
شویله دوک صوی بی ای کوزم نوری	قلیه تنده بریرک قوری
فرض لازم دکدر ای غافل	بدن اووه کمتسون غافل
<p>وَسَنَّةُ أَنْ يَغْسِلَ يَدَيْهِ وَفَرْجَهُ وَيَزِيلَ النَجَسَ أَنْ كَانَ عَلَى بَدَنِهِ ثُمَّ يَتَوَضَّأُ الْأَرْجَلِيَّةَ ثُمَّ يَغْسِلُ الْمَاءَ عَلَى بَدَنِهِ ثَلَاثًا ثُمَّ يَغْسِلُ رِجْلَيْهِ لَانِي مَكَانَ</p>	
التي فرجی یوسون غافل	نجس داسیخی ایلسون زاپل
السون ابدستی فقیر و غنی	سنت اوچ کر یو مقدر رب دنی
ذکرا و لنر تمام سندر	بونی ترک ایدن اهل بدعتر
<p>وَلَيْسَ لِمَرْأَةٍ أَنْ تَقْضَ ظَفِيرَ تَمَ وَلَا يَلْبَسُ إِذَا تَبَلَّ أَصْلُهَا</p>	
چوز مسون صچلرینه غورتلر	صباح دینه صود کدرینه تیر

آلتی برارک کر تہ خروج	بوز را بدستی کہ دکتہ خروج
بوکہ فاحش مباشرہ در لر	شہہ سز بو وضوئی نقض الہ
بویلہ در بو حنیفہ صنمہ کذف	لیک بوندہ محمد اتدی خلاف

لادودۃ خرجت من جرح ولحم سقط منه

یارہ دن قور دچقہ دوشہ یات	ضرر اتز وضوئیہ بی علت
بوسینہ حفظ ایلہ دایما محکم	بویلہ بویردی سپرہ و عالم

ومس المرأة والذكر

عورتہ دکتہ یہ یا پوشہ برار	ذکرینہ داخی دکرہ اگر
ایلمز دزہ جہ وضوئیہ ضرر	مذہب شافعیہ و لیک بوز

وفرض الغسل المضمضة والاستنشاق وغسل سایر البدن لادکھ

کامل اول دکتہ سوزم ای غاسل	نچہ غسل ایلیک کر کہ ریل
----------------------------	-------------------------

بوز میاندر وضو بی طاهره	مسئله اهل علمه ظاهره
و نوم مضطجع و میکنند ای شیء لوازیل سقط لا غیر	
یا نین یا تیه یا ذائیه برار	چکسلر یا صدوغن و شرسه کر
او یقو حکمن میوردی که امام	بوندر اولدی بوزان وضو بی تمام
او یقویه و ارسه قایم وقاعد	داخی اولور سه راکع و ساجد
اولسه بو هیئت اوزره خواب که	ضرر اتمز وضویه ذره قدر
والا غما و الجنون و قهقهة مصلی بالغ یرکع و یسجد	
عارض اول جنون یا غما	نقض ایدر اول وضو بی پروا
قهقهة ایلمک وضو بی بوزر	شول صلوة ایچره سجد ایلملر
و المباشرة الفاحشة الا عند محمد رحمه الله تعالی	
بریره کله برزن ایلمه برار	تنه ری بر برینه دک اگر

انغری طلوقچن قوصرسه برار

ضرری یق او بلغمک ای ل

صاعد اولان بوزر وضوی تمام

صوت اعلا یله دامادم در

بو یله در حضرت الی یوسف

سبب قی طو تمی بری لیل

انغراک طو لوسی اولور سه کر

بو یله دیدی محمد شیبان

بلغم اولور سه ایلمز او ضرر

صاعد اولسون کسه اول نازل

بو یله بو یوردی زده دن برام

معبر اتجا و مجلس در

بو که در رغبت الی یوسف

جمع ایدر قوسد و نک قیل قیل

حاصلی اول همان وضوی بوزر

مغفرت ایلسون اکایزدان

و مالیس بجدش لیس بنجس

قی اولندر کراولمز ایسه حدث

یعنی مردار و صقن ای جان

بنجس اولور دکله در او خبث

ذکر اولندر ده شول وضوی بوزر

کلمات ایلمک کراهند

صوییه بول ایلمک قباهند

ونا قضا ما خرج من السبیلین او من غیره ان کان نجساً سال
الی ما یطهره والقی و ما رقیقا ان ساوی الزقاق او برّة او طعاما و
علقا ان ملأ الفم لا یلعی اصلا نزل من الرایس والجوف ونقص
صاعدا ملأ الفم عند ابی یوسف رحمه الله تعالی وهو یعتبر
الاتحاد فی المجلس ومحمد رحمه الله فی السبب یجمع ما فاء قلیلا قلیلا

یولنه طغری کتمیند ارز

ذکر اولان سنه لروضوی بوزر

ناقصات وضوء اهل ادب

شول سبیلین کلنکرتب

یا نجاست یا قان حقه تنن

بوزر آبدستی سو و کم سندن

اوله می تنن جرا حتی جاری

اکثا لازم وضوی تکراری

اغری طولو طعام قوسه یا قان

اول وضو لاجرم بولون نقصان

ایله دایم و ضوی صاغدن	بوینکه مسح ایله عاشق سن
مستحب اشد سگ ثواب اولور	اتمین صانمه کیم عذاب اولور
دید ی اول سید رسول خدا	مادی خلق شاه مرد و سهر
کشتی ابدستی البجه تمام	اتمه سه ذکر حق دن اوز که کلام
قالیوب ذره جه کوکلده کدر	جمله اعضا سنک کناهی کدر
حرکات ایلد که جمله فلک	یر لغامق دلیه آسینه ملک

در بیان کراهیت الوضوء فی هذا الباب

بل وضوا پیره بوکرا هتدر	انی ترک اتیمک قباحدر
پنجه یروا که ارده عورت اولور	اکه بتمق دینجه کراهت اولور
اغز کی یوز کی صاقن بیان آب	طلمه مکروه اولور الکلده کی قباح
صق بورن صوینی سیار کله	صوییه اور یوزو که وقار کله

بمياه وتخليل اللحية والاصابع وتثليث الغسل ومسح كل
الرجلين والاذنين بماء والنية والترتيب نص عليه والولاء وقاية

اولا يا اياك في اسم الله	بويله ايلردى اول رسول الله
يوزكى بورنكى يوصويله پاك	بعد از ان ايت مانكه مسواك
باشوكه كوشكه تير بر صو	بوزمه ترستيبه اولميه قيقو
قور يادين بر سيه اعضائكم	برينه داخى صوتوى اركانكم
مضمضه ايله قل هم استنشاق	بشقه صويله على الاطلاق
فرض بر كنو مق اوچر سبت	شنگ بر سى نى نيت
ايله بر ما غله صفاله جلال	كى صقن ايله بورا ده جدال
بر كره جمله باش مسح ايله	اوصويله قوللا قلر كيئ بله

وستحبه اليامن ومسح الرقبه وقاية

برو سکم دار جلکم ایله الکعبین

فریخته دکله اول ابد شک	پاک صوبیله یویوزک دشتک
منبت مودن اسفل دقنه	تا قولاق دن قولاغ اهلان
قوللروکی یودر سیکله اخ	هم ایاغک طوقلریکی دخی
مسح قل ربع راسه سن دایم	صقلک ربعنه دخی لازم

بو مقام ابد شک تربتین عیان و شستلرین بیان ایلر انشاء الله

تعالی العزیز الرحمان بالمن والاحسان **وسنة للمسیق**

غسل یدیه الی المصغین ثلاثا قبل ادخالها الی لانا و

او یقودن طرسه برسنه سحر	صوقسون اللرین انایه اولار
یوسون اوج کره اللرینه تمام	بیله یوسون بلکلرینه تمام

وتسمیة الله تعالی ابتداء والسواک والمضمضة بمياه والاستنشاق

بو کلام اچره اولدی چوق غوغا	ویدیلر فقهی فخره فقهها
<p>بني الاسلام على خمس شهادت ان لا اله الا الله وان محمدا رسول الله واقام الصلوة وايتاء الزكوة وصوم رمضان وحج البيت من استطاع اليه سبيلا</p>	
<p>بو یله امر ایلدی رسول انام حشر او انجه بنایه قایمدر اولدی بوش کلام دینه درک اولا لا اله الا الله بر یسه جدر بریده صلا</p>	<p>اولدی ثن سنه او تنه اسلام دین احمد همیشه دایمدر سکا بونلر در آخرته درک هم محمد در رسول الله بر یسی صومدر بریده زکات</p>
<p>قال بعد تبارک وتعالی یا ایها الذین آمنوا اذا قمتم الى الصلوة فاغسلوا وجوهکم وایدیکم الى المرافق واسموا</p>	

اوقی حجب ایلده اوله سن کامل	علمک ایلده جهانده اول عامل
-----------------------------	----------------------------

من مات وهو طالب العلم حشره الله تعالى في زمرة العلماء

طالب علم اوله بر عاشق	اوله راه علومده صادق
کراجل اریسه اولمیدین کامل	عالم اولمادین اوله عاقل
طلب علم ایدی انک چو ایشی	علمایله حشر اولور اوکشی

وَحَقَّقُوا أَنِّي فَرَضِيَّةُ الْعِلْمِ قَالَ بَعْضُهُمْ عِلْمُ التَّفْسِيرِ
وَبَعْضُهُمْ عِلْمُ الْحَدِيثِ وَبَعْضُهُمْ عِلْمُ الْفِقْهِ

علم بحد در نهایت یوق	ننگم علم حقه غایت یوق
اختلاف ایشدرر علما	بونده چوق قیل و قال اید مضلا
بحث ایدوب بعض اهل فضل و همز	علم تفسیری فرض در در لر
بعضلر دیدیلر حدیث شریف	کبی یوقدر جهانده علم لطیف

۸
۹
اطفک منظر نچه نوشیروان وار و شیر

کوساره ایرسه قهرک صصری بر باد ایدر

کف دریای کهر پاشک تیر عالمده

قطره در کویا د کردن پاکیش ذره در

شمیای غایت بولنم بادشاکت حنه

نتکم عاشق خرن اولوب بهار اولسه خزان

دولت عمرک بهار تی زاده اولسون مبدم

بسته در زنجیر عد لکله نچه شیرین

کاشن مره ویر لطفک سیمی زه جان

غم دکل شدن و اولم نسه بحر بی کران

تقرم جودک یا نده بهفت دریایی کمان

کل و عایلشن ایلده دما دم هر زمان

نتکم کلدر کولوب بلبیلر ایلدر انخان

سلطنت کلزار نه ایرشمسون اصلا خزان

طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِیضَةُ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَ مُسْلِمَةٍ

علمه ترغیب ایدوب اوسرورین

جان قولاغیده دکلر که کور که نذر

طلب علم ایلمک هر بار

دیش اصحاب بر حدیث کزین

سرور کائنات پنجه

فرض در فرض ایلمه انکار

قران فرید الزمان وحید الدوران پادشاه اعظم شاهنشاهی
منعم سلطان العرب والعجم خاقان البر والبحر دریا کریم جمشید عظم

فریدون حشمت ابد الله عمره و دولته الی انقراض الدوران

ای هم قدر و دار منزلت صاحب قران	پادشاه بحر و بر سلطان سلیم کامران
پرتو نوار حق بن نیر چرخ برین	آفتاب چرخ رفعت ماه برج آسمان
بوستان عدل تیغ کله بولور نشو و نما	جویبار معدلت دریای لطف کن و ان
دولت و رفعت جناب غنم چاکراری	تولکدر رشوکت و حشمت رکاب کده و ان
قدرک ایوانده خورشید فلک کمر عظام	ماه تابان قصر که اولسم عجبی یاسان
کلک حکم رسم عثمانی اج ایلدی	کوستر عدل عمره شکل منشور کیش
کسته تغییر ایده مز تحریف و نغز فی الش	رسم عثمانی به بکزد دولت عثمانیان
انس و جنی امر که رام ایلک لا یقدر	وارث ملک سلیمان سن ای صاق قران

روحنی رحمتکده میرورایت

یا الهی مقاصد نورایت

در بیان زمان جلوس حضرت پادشاه کیتی سلطان
خداوند تعالی ملکه الی انقضاء الزمان

غصه لودلر اولدیلم خرم

تخته کجی کلوب شه عالم

اولدی ییرلویرنجه سب تقدیر

هر کسک حالن اتدیلم تدبیر

کل عمری خزان ایله صولوش

بنده کور دیلم که پراولمش

پریرینه کلدی تازه جوان

اوترق اتدیلم بزه احسان

قصه معلوم در دراز اتمه

کل تیر سو یله کشف راز اتمه

فرض در پادشاهه مدح و ثنا

ایله سلطان سلیم خان و عا

بولدی دورنده خلق امن و امان

ظل زیدان سلیم شاه جهان

قصیده در مدح حضرت سلطان سلیم خان و القدر صاحب

سرچن سیر حقیقه اول سلطان

اوپرایدی ایاسغنه صحرا

اوله لیدن سخاوه حاتم طی

اولوب امن اوزره سر سیر عالم

یکمه کم جمع اوله سخا و کرم

کرچه کم پادشاه ایدی اما

اگر اولماسه خضر هم رازی

خضر و هندی و شمشیر یار عجم

کمه درنده چکنریدی الم

برد یاره اگر ایدی سف

نور حق پادشاه ظل الله

کور که جان یوردی خلق جهان

یوز سورودی اشکینه دریا

خاکمک اولمشیدی ذقری طی

طاغده قور دله یورودی غنم

منزله اوله طکلی باغ ارم

فقرا یله فخر ایددی صبح و مسا

اولمز ایدی شهید و هم غازی

خوف تیغدن اولدر پر خشم

اولمشیدی زمانه سب خرم

اکه همراه اولوردی فتح و ظفر

اولدی تقوی لباسیه زه کلاه

برجوا بملله بولدیلر تیار	پنجه معزول و خسته و بیمار
ایلدیم پنجه پنجه جنگ و غزا	ویرش ایلدیم قضای حقّه رضا
بیله فتح ایلدیم سکتواری	عسکرک اولدم انده سرداری
عزم باغ جهان ایلدی شاه	پنجهورکن بو حالله ناکاه

در معر حوم و مغفور له حضرت سلطان سلیمان خان کشورستان
دارا دولت حمید شمت فاتح مدینه بغداد قلع قلع بلغراد
ضابط ولایت انکوروس کشاینده جزیره رادوپس
غازی و شهید شاهنشاه سعید رحمة الله تعالی
واسکنه فی دار البقا آمین یارب العالمین

ضابط شام و کعبه علیا	حافظ مصر و ادنی بطحا
ستقی بزم اولان اکا جم ایدی	شکل دکل پادشاه عالم ایدی

اولور البتہ عاقبت مقبول	خدمتی جان و دلدن ایدن قول
ایلدی بن قولینه چوق تمت	شہ سلیمانہ ایردی چون و لت
دہر الحینہ کز رکن آوارہ	بن فقیر و حقیر و پچارہ
ناکمان کلدی باشمہ دولت	اولدی سلطان سلیم بن تمت
ایلسون عمر و دو لیتی زیاد	شہ سلیمک خدا رب عباد
بنی عرض اتدی استقامتہ	نامہ لکوندر و ب شفاعتہ
الیویردی کینہ یہ شایہ	شہ سلیمانہ اتدی ابرایہ
بکہ یار اولدی دولت و عت	پنجیل اندہ ایلدم خدمت
اندہ ناموس ایلدم تکمیل	منصبہم رومہ اتدی لر تبدیل
انا طوے اتدی لراحان	اولدی اندن عنایت سلطان
میر سیران و م ایلی اولدم	صدع سز تہ نہر لم بولدم

نام پایی که محمد میرزا
خالد هجده سلسله پدر
بنده سی یوز بر آل عثمانک
ایکی فرزند ارجمند ز بر
آدم احمد ر بنم اما
مصطفی در برادرک نامی
ظاهر ابر کور نمز ز اکی یوز
قطع اولنج جهان در لک
آل عثمانن محمد خان
جده مزنده اولمش اول شاهه
جان دلدن اولوب شهک قوی

دار خلد اچره سرور شهدا
آل عثمانه منتب ما در
انقر ایضه اولنجه دور لک
خلق ار اسنده سر بلند ز بر
شمسی پشاد اخی دینور نولا
ایشته کلک کچر دک ایا می
بز برز نیت کم بکم در یوز
بر لکز آره مزده یوق کلک
تحککا به جلوس اتدو کی آن
خدمت اتمش واروب اودرگاه
بیله اتمش واروب ستمبویله

خالدی هم زمان رسول اله	کورجک در وی آتش سیف الله
کیمه آتش حواله شش پر پی	قره طو پرق ایدر وی بستری
جنک اچنده که اوز تله سننا	جان ویرر سینه سندن اوجمه جان
خالدک او غلی نور دین شهید	اولمشیدی جهان اچنده وحید
نور دین او غلی اید شمس الدین	بویله نیرمش کتبه اهل یقین
او غلی ایدی اوسرورک یعقوب	شکل بویغده برکوزل محبوب
صکره یعقوبک او غلی اولدی علی	اندن اولمشدی بایزید ولی
او غلی اسفندیار انک ای یار	قسطونیده ایلمشدی قرار
او غلی اسفندیارک ابراهیم	بر او غل ویردی که داخی کریم
تفضل احمد ایدی انک نامی	المشیدی جهان دن اول کامی
احمدک او غلدر بنم پدرم	بنم انلردن اوز که در هنرم

بغلم بونیمه حامیلین	ترکی نظم ایدم مسالین
خلق اراسنده تا اول لسان	اوقیه آسینه جمله پر و جوان
صنمه مقصود اولان بلاغدر	برد عادر مراد رحمتدر
یا آهی عنایت ایلد بکا	طغری یو لک هدایت ایلد بکا
بحرا حاکمه غریق ایلد	بکا محبوب کی رفیق ایلد
<p>بو محل اول محله که اجداد عظامک احوال تقریر و عیان و کند و مک اول عمر من الی هذا الاکان رو بار می تحریر و بیان ایلد العزیز الرحمان بالحق واللطف والاحسان</p>	
شمسی اوسم نولا جهانده فرید	جدا علام خالد ابن ولید
یبع مانندی یوق دلاور ایدی	صنکه بزم و غاده اژدر ایدی
کعبه نک فتحه اودر بادی	عکره دایم اولدر رادی

هم اما مینه رحمت ایدہ خدا

رضی اللہ عنہما ابد ا

سبب تالیف کتاب بلاغت انتساب

بوفقیہ و حقیقہ نامیت

شیشہ آل خالد بن ولید

پنجہیل شرعہ ایلدم خدمت

بولشہ اندہ دولت و عزت

کوشہ بوب شرعہ انقیاد تمام

اہل شرعک سوزینہ اولدم رام

کاہ حفظ ولایت ایلدم

کہ غزالردہ خدمت ایلدم

کاہ او قوردم بریغ و کاہ بیان

کاہ ایلدر دم کلامی خلقہ عیان

علم فقہہ تمام مایل ایلدم

جان دلدن اوفتہ قائل ایلدم

کاہ او قوردم ہدایہ دن پنجہ جز

لیک طوتم وقایہ دن یکا یوز

خلقہ مقبول اولن ہدایہ در

بکا محنت ار اولان وقایہ در

یہج متن اولیہ وقایہ بکی

نیتکم شرح یوق ہدایہ بکی

هم اول اولمشدی جامع القرآن
چار یارک بریسی اولدی علی
شاه مردان کریده فضلا
اول زمان اچره کر بولنه اوحی
قرّة العین سپر و کونین
جنت اچره ایکی شاب فرید
آل و اولاد مصطفایه مدام
اولسون اصحابه نزار نزار
بعده اهل اجتماعه دلا
اولا حضرت امام اعظم
ایلدی کاینات بذل علوم

اکاد لر دی حضرت عثمان
اولمشدی ولایت اچره ویلی
صاحب ذوالفقار شیر خدا
قبر اولور دی که حاتم طی
حق یولنده شهید اولن حسین
انلری سومینلر اولدی یزید
صد نزار ان صلوة و مدح و سلام
صلوة و سلام لیل و نهار
ایده لوم هر زمان عاوشنا
اکرم خلق و افضل عالم
اولدی مجهوللر بزه معلوم

اولایا رخا رخسار
 مکر صدیقی بغلیوب بلنه
 دیدی صدیق کم ابو بکرم
 حق قنده شفاعت ایله بکا
 دیدی اولدم اکار سول خدا
 هر چن باب جسته وره سن
 یار شایه فرید دهر عمر
 نره یه عزیم ایدر اول سلطان
 صکره بندن بنیه کلیدی کر
 برسی اینی سرور شهدا
 قمر لرین وردی مادی تعلین

یا ور شرح و شاه دین پرور
 یا پشوب حق رسولک الله
 بنده جرم و خطا وسنده کرم
 روز محشر عنایت ایله بکا
 نیر کائنات و نور هدا
 جمله امتدن او کجه سن کره سن
 فاتح مصر شاه بحر و بر
 سایه سین کورسه محو اور شیطان
 عمر اولوردی دیدی رخسار
 اینده جمع اولمشیدی حلم و حیا
 نوله دیر لر سه که ذی النورین

بحر احسانے اچرہ عالم غرق
 لطفی دریائے کنارا اولم
 کرم وجودی بی نہایت در
 اشرف خلق و مخیر آدم
 صاحب الشرع و مادی تعلقین
 کلمدن لوحه نر مشیدی احد
 اوق چقر کیسے یایدن ناگاه
 انبیاده او در رسول کرین
 کلکز صدقله قلوب اقرار
 بزہ یارب یوزین مقدر قل

فیض جو دندہ خلق مشرق
 موج دریائے شمار اولم
 بزہ شرع رسولی رحمت در
 فخر کونین و سید عالم
 شاہ شرب کریدہ حرمین
 ناسینے مصطفی و ہم احمد
 قاب تو سینی قدی منز لکاه
 امت اولان اکا اولورم خین
 ایلیا لوم شریعتن اظہار
 مدح اصحابے ہم میر قل

در وصف اصحاب کرین رضوان اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین

بسملیله اولور عنایت حق
 برکشینک دنده اولسه آله
 امدی صد قیله دیسه لم الله
 شوکله شقیله دیسه یا قیوم
 قولدرینه او در کریم و رحیم
 برکز اول دیمه سیله ولد حی جان
 مشکل ایشد اولور اکا آسان

حمد لیلله بولور سخن رونق
 اکه چوق در لولطف ایدر الله
 قلمیه بزده ذره دکلوکناه
 حاش نه که اول اوله محروم
 بزده ارزاقی اول ایدر تقسیم
 یرویرنده جمله هب ارکان
 انسه جنه اول ایدر احسان

هذا الكتاب خط اليد المحفوظ
عند راسم

نقيض المولى المسود العلامة السود وهذه الخطه الرف

سأله ثم منه ونبته لطيفه حاوية للحصول على نداء السلام وفصول الشرائع
والاحكام حاكية لتماصيل احوال العباد في مواطن المبدأ والمآل بما تلقت
الكتاب المبين وشهدت به احاديث سيد المرسلين صلى الله عليه وسلم
بنقل صادق صحيح ونظم مانع فصح يدل على علقه شان مؤلفه
في فن العلم والعرفان ويشهد بمكانه مطلقا في باب البره
والبيان فيما ليس قدم همام وملك مصصام كريم الطرفين قديم الشرفين
متفرقا بالنسب الزاير السامي متوحدا بالفضل الباهر العصامي ما يجيد
شاعره بجيد قد ملك الممالك العرفانية حكم الفضل والمحبان كملك
العلماء السلطانية بحكم الامانة والوزان دام تن وعلاه في ظل اعناب ظل
سلطان المليك حكون خلدت الى ايام سلطانه ما واليتهم واليتهم

آمين
الملك
الملك

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

[illegible]

این مکتوب در
بیانات اختری آن باب که قدس قلاه خدایا که
محدث است بر مبع اولی اسرار از خود بر حق
و راسته مبع خدایا که از انوار اورد

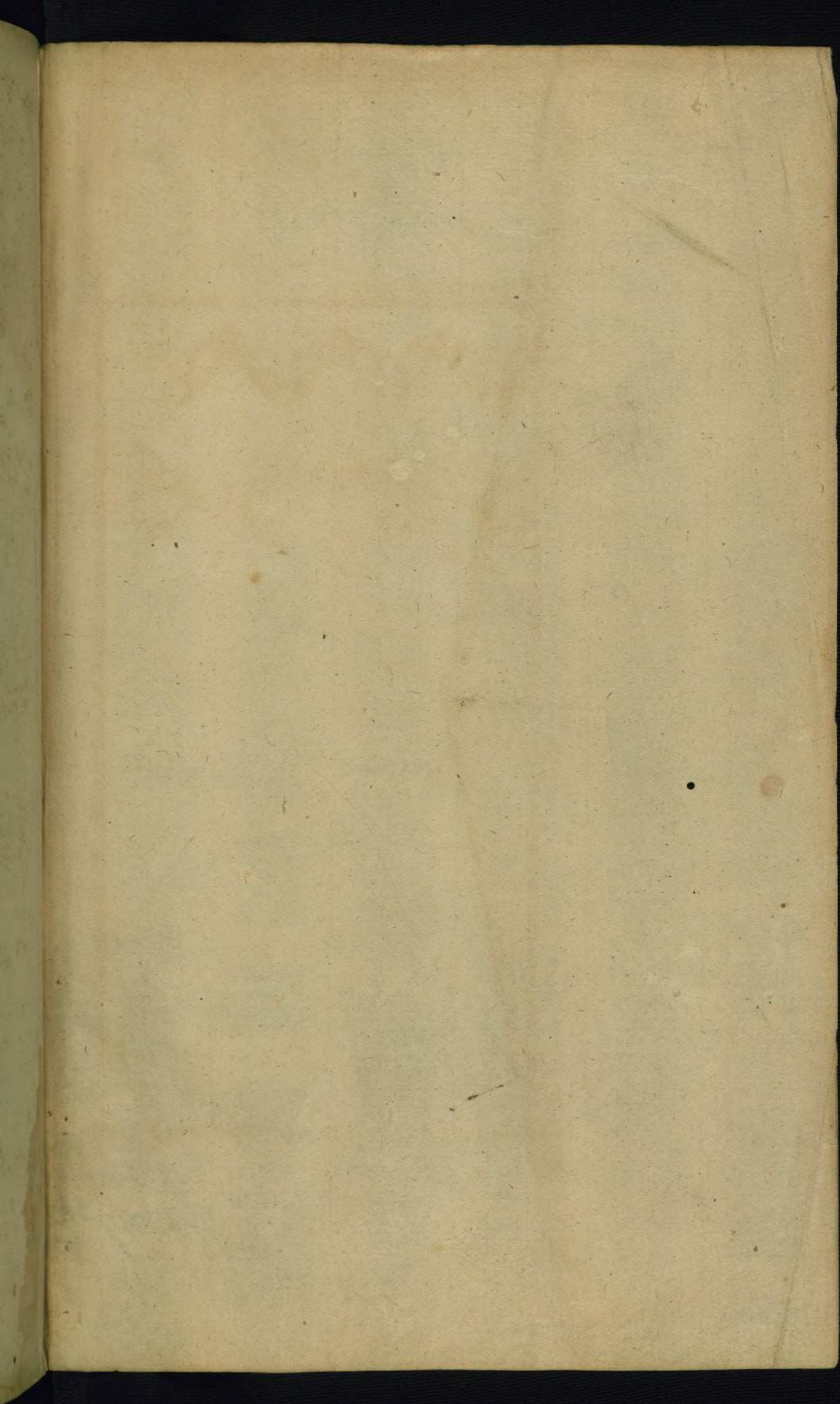
بروج حمزة بالسعود افندي مرحومك صنعت احتياكي مهمل عليه شبهه كنه
 كونه رمنش دیدكي هفت بعض توارنجده كورلكل جوق زمان حقیقتنه اطلاع
 میستر اولیوب یكرم یلدن زیاده عهد اشكال كناره كبر خیال اولوردن
 صكه فانه احدى عشر رجالندن افضل المتأخرین عبد القادر بغدادیك
 شواهد الرضی علی الكافیه اوزرینه تألیف اندکی شرح فی نظیر مطالعه
 اولونورن رسیده نظر و كناره مجموعه ی محترمانه یندی بزدن غیر بدی
 استنكال و بوجیه یكش خبر املا ایلدكری منظوم الیغی اصحاب
 طلبه یادكار اولما جون حقیقت حال بوجك در كنار اولمغذر و هجی هده
 قبل قتل المهمل و كان السبب فی قتله انه استن و خرف و كان له عبدان
 بخدانه قتله و خرج بهما الى سفر فبينا هو ف بعض الغلوت عزما علی قتله
 فلما عرف لك كتب علی قتب رحله و قبل اوصاه من مبلغ الجید ان مهمل
 سد دركما و درایكجا ثم قتله و رجعا الی قومه فقالا مات و انشداهم قوله
 فقال بعض ولده قبل هجی ابنته ان مهمل ایلقول مثل هذا الشعر و انما اراد
 من مبلغ الجید ان مهمل مسی قتلنا فی القلاه مجذله سدركا و درایكجا
 لا یرج العبدان حتی یقتلا فضربو العبدان حتی افرأ یقتله و مخرأ اناب
 فإنا هده العاشر بعد المائة ٢ سنه ١١٨٥ ریحی

مقرب سد طین هفتایان و لغله نام و شان بولش اولان شمس پاشا
طغوز یوز سکسان طغوز سنه سی خلانده وار بقایه انتقال ایلدی
شمس پاشا ایلدی غزم بقا. دیگر آسان هرک وه که طولندی شمس
و فاته نار خنذر. نه تاریخ حسن بکراده.

W. 665

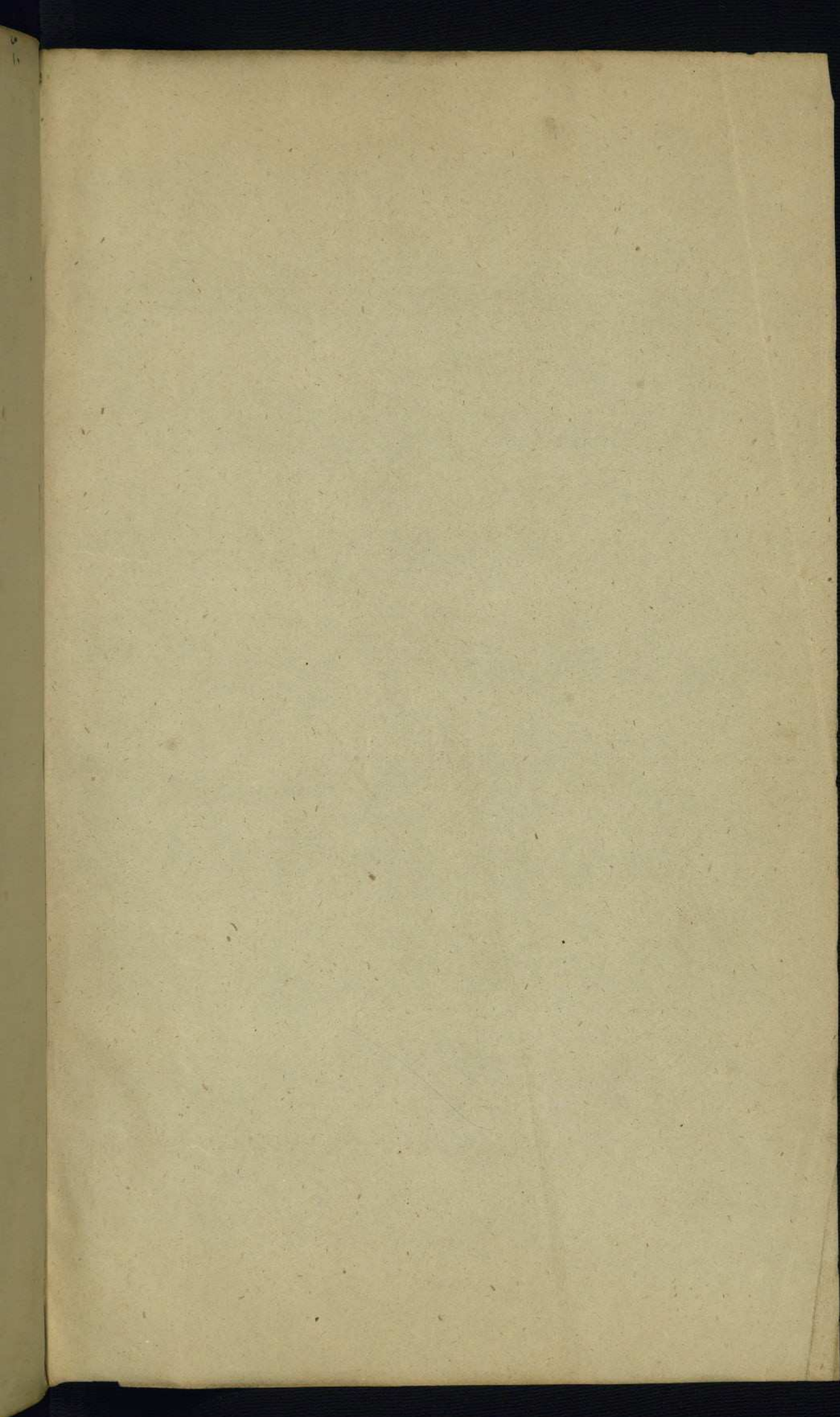
١
من العصر
على

شرو و قايه منظوم لشعبي يا بيا

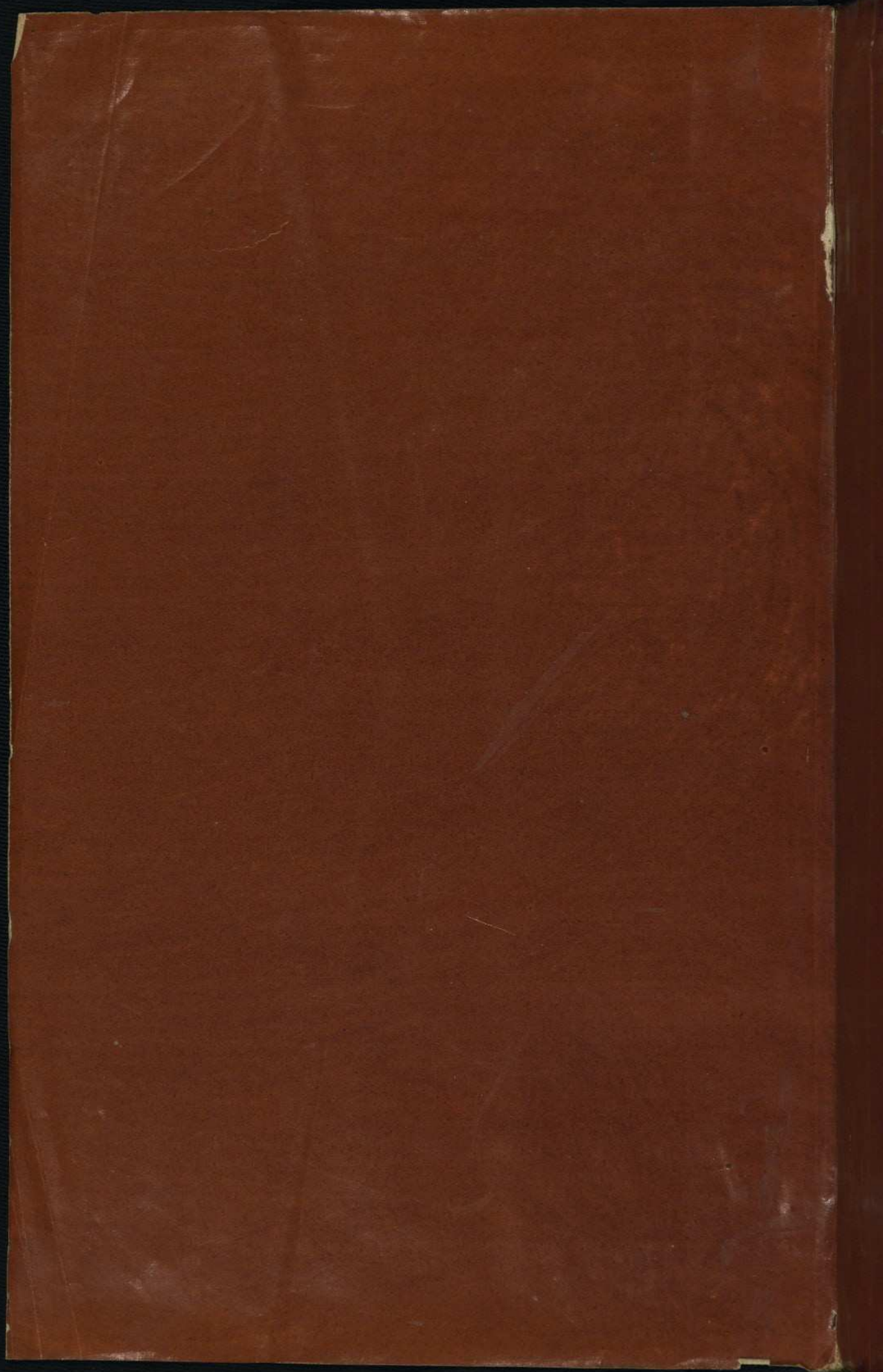
م

على

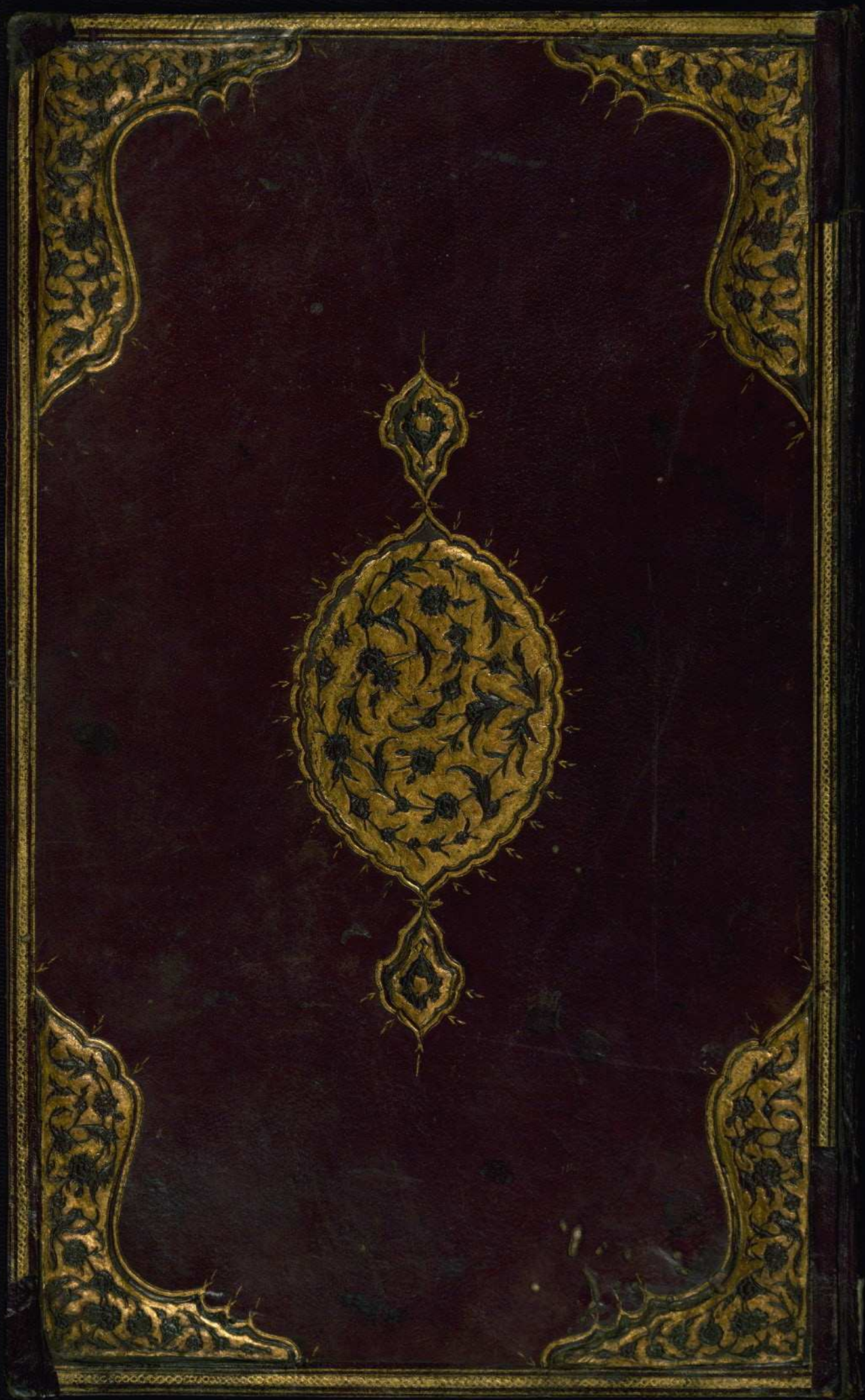

Label: This incipit page with illuminated titlepiece is inscribed Tercümet ül-Vikāye in white ink on a gold ground with black arabesques surrounded by polychrome design. Illumination is present between the lines of text.

fol. 29b:

Title: Incipit page with illuminated titlepiece

Form: Incipit; titlepiece

Text: I'tikādiyāt

Label: This incipit page with illuminated titlepiece is inscribed I'tikādiyāt in white ink on a blue background with gold arabesques surrounded by polychrome design. Illumination is present between the lines of text.

Provenance

Approbation (recommendation) note on fol. 2a in Arabic signed by Abū al-Su'ūd Muḥammad; erased seal underneath with the number 712

Several notes on fol. 1a concerning Abū al-Su'ūd Efendi (d. 982 AH / 1574 CE) and Şemsī Pāşā; the note on the right, signed Abū al-Su'ūd al-ḥaqīr, mentions that the work was submitted to him for approval (imzā); other notes are quotations from Khizānat al-adab, probably by 'Abd al-Qādir al-Baghdādī, dated 1180 AH / 1766-7 CE and signed Rasmī, as well as Tarīkh-i Ḥasan Begzāde (probably Hasan Bey-zāde tārīhi)

Acquisition

Walters Art Museum, 1931, by Henry Walters bequest

Binding

The binding is original.

Brown leather (with flap); central oval medallion with pendants and cornerpieces on a gold ground; light brown endpapers

Bibliography

For Tercümet ül-Vikāye see İsmail, Paşa. İdāḥ al-maknūn fī-al-dhayl 'alā Kashf al-zunūn 'an asāmī al-kutub wa-al-funūn. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1945-7: vol. 2, col. 714 under Naẓm.

Text note: Main text preceded by a number of notes, including an approbation or recommendation note by Abū al-Su‘ūd Muḥammad

Hand note: Written in nasta‘līq script in black ink with headings in gold, red, and blue

Decoration note: Double-page illuminated incipit with titlepiece and interlinear illumination (fols. 2b-3a); framing lines in gold, blue, and black

fols. 29b - 34b:

Title: I’tikādiyāt

Incipit:

اولا ايده لوم خدايه سپاس *

Hand note: Written in nasta‘līq script in black ink with headings in gold, red, and blue

Decoration note: Double-page illuminated incipit with titlepiece and interlinear illumination (fols. 29b-30a); framing lines in gold, blue, and black

Decoration

Upper board outside:

Title: Binding

Form: Binding

Text: Tercümet ül-Vikāye and I’tikādiyāt

Label: This brown leather binding is decorated with a central oval medallion with pendants and cornerpieces with arabesques on a gold ground.

fol. 2a:

Title: Approbation (recommendation) note in the hand of Abū al-Su‘ūd Muḥammad

Form: Text page; erased seal

Label: On this page is an approbation (recommendation) note in Arabic in the hand of Abū al-Su‘ūd Muḥammad, the famous Ottoman jurist (d. 982 AH / 1574 CE).

fol. 2b:

Title: Incipit page with illuminated titlepiece

Form: Incipit; titlepiece

Text: Tercümet ül-Vikāye

Ḥanafī compendium of law, known as *Wiqāyat al-riwāyah*, by Maḥmūd ibn Ṣadr al-Sharīʿah al-Maḥbūbī (fl. seventh century AH / thirteenth CE). The brown leather binding has a central oval medallion with pendants and cornerpieces with arabesques on a gold ground.

Date	10th century AH / 16th CE (an uncertain date on fol. 34b: O650?)
Origin	Turkey
Form	Book
Genre	Theological
Language	The primary language in this manuscript is Turkish, Ottoman (1500-1928).
Support material	Paper Dark cream-colored laid paper
Extent	Foliation: i+35+i Fols. 1-33 marked with Hindu-Arabic numerals
Collation	Catchwords: On versos, written obliquely
Dimensions	15.5 cm wide by 26.0 cm high
Written surface	<i>fols. 2b - 28a</i> : 8.5 cm wide by 16.5 cm high <i>fols. 29b - 34b</i> : 8.5 cm wide by 16.5 cm high
Layout	<i>fols. 2b - 28a</i> : Columns: 2 Ruled lines: 11 <i>fols. 29b - 34b</i> : Columns: 2 Ruled lines: 11 Framing lines in gold, blue, and black
Contents	<i>fols. 2b - 28a</i> : <i>Title</i> : Tercümet ül-Vikāye <i>Incipit</i> :

بسمیله اولور عنایت حق * ...

Shelf mark	Walters Art Museum Ms. W.665
Descriptive Title	Two works on Islamic beliefs and practices
Text title	<p><i>fols. 2b - 28a:</i> Tercümet ül-Vikāye <i>Vernacular:</i> ترجمة الوقايه</p> <p><i>Note:</i> Tercümet ül-Vikāye is inscribed in the titlepiece on fol. 2b. Another title, given as Şarḥ-e Vikāye manzūm li-Şemsī Pāšā, is inscribed in a later hand on fol. 1b. The title as given in Īdāḥ al-maknūn, vol. 2, col. 714 under Naẓm [see bibliography] is Wiqāyat al-riwāyah fī masā'il al-Hidāyah.</p> <p><i>fols. 29b - 34b:</i> I'tikādiyāt <i>Vernacular:</i> اعتقاديات</p> <p><i>Note:</i> I'tikādiyāt is inscribed in the titlepiece on fol. 29b.</p>
Author	<p><i>Authority name:</i> Şemsī Paşa, 1846 or 7-1908 <i>As-written name:</i> Aḥmet bin Muḥammed Şemsī Pāšā <i>Name, in vernacular:</i> احمد بن محمد شمسي پاشا</p> <p><i>Note:</i> Author dates preferred by cataloger: d. 988 AH / 1580 CE; author's full name as given in Īdāḥ al-maknūn (vol. 2, col. 714) [see bibliography] reads: al-Wazīr Aḥmad ibn Muḥammad ibn Qazal Aḥmad. He is known as Shamsī Pāshā al-Rūmī al-Ḥanafī.</p>
Abstract	<p>This codex comprises two works on Islamic beliefs and practices by the Ottoman writer Aḥmet bin Muḥammed Şemsī Pāšā (d. 988 AH / 1580 CE), entitled Tercümet ül-Vikāye (Translation of Vikāye) and I'tikādiyāt (Beliefs), as inscribed in the titlepieces on fols. 2b and 29b, respectively. Both texts were copied in black nasta'liq script in the tenth century AH / sixteenth CE. On fol. 2a is a note of approval by the famous Ottoman jurist Abū al-Su'ūd (Ebussuud) Efendi (d. 982 AH / 1574 CE). The first composition, Tercümet ül-Vikāye, is a versification of the well-known</p>

This document is a digital facsimile of a manuscript belonging to the Walters Art Museum, in Baltimore, Maryland, in the United States. It is one of a number of manuscripts that have been digitized as part of a project generously funded by the National Endowment for the Humanities, and by an anonymous donor to the Walters Art Museum. More details about the manuscripts at the Walters can be found by visiting The Walters Art Museum's website www.thewalters.org. For further information about this book, and online resources for Walters manuscripts, please contact us through the Walters Website by email, and ask for your message to be directed to the Department of Manuscripts.

A digital facsimile of Walters Ms. W.665,
Two works on Islamic beliefs and practices
Title: Tercümet ül-Vikāye I'tikādiyāt

Published by: The Walters Art Museum
600 N. Charles Street Baltimore, MD 21201
<http://www.thewalters.org/>

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/legalcode>
Published 2011